

Konstitutionsutskottets betänkande 2023/24:KU2

Effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i kommunallagen, lagen om kommunal bokföring och redovisning samt lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

Regeringen föreslår att de resultatutjämningsreserver som regleras i kommunallagen ska ersättas med resultatreserver. Införandet av resultatreserver innebär att kommuner och regioner ges större möjligheter att planera sitt sparande i syfte att nå en god ekonomisk hushållning. Det föreslås även att budgeten ska innehålla en redogörelse för ekonomin i de kommunala koncernföretagen och att revisionsberättelserna ska hållas tillgängliga för allmänheten på kommunens eller regionens webbplats. Det föreslås också att kravet på att besluta om särskilda riktlinjer för pensionsmedelsförvaltningen ska tas bort.

Förslagen syftar till att främja en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I betänkandet finns tre reservationer (S, V, MP) och ett särskilt yttrande (C).

Behandlade förslag

Proposition 2022/23:119 Effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner.

Fem yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden.....	5
Regeringens lagförslag	5
Utskottets ställningstagande.....	8
Garantimodell	9
Utskottets ställningstagande.....	10
God ekonomisk hushållning och tioårsprogram, åtgärdsplan vid betydande budgetavvikelser samt vägledning och stöd	10
Utskottets ställningstagande.....	12
Balanskravet	12
Utskottets ställningstagande.....	13
Reservationer	14
1. Garantimodell, punkt 2 (S, V, MP).....	14
2. God ekonomisk hushållning och tioårsprogram, åtgärdsplan vid betydande budgetavvikelser samt vägledning och stöd, punkt 3 (S, MP).....	14
3. Balanskravet, punkt 4 (V, MP).....	15
Särskilt yttrande	17
Regeringens lagförslag, punkt 1 (C).....	17
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	18
Propositionen	18
Följdmotionerna	18
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	19
<i>Bilaga 3</i>	
Finansutskottets yttrande 2023/24:FiU1y	26

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i kommunallagen (2017:725),
2. lag om ändring i lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning,
3. lag om ändring i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:119 punkterna 1–3.

2. Garantimodell

Riksdagen avslår motion

2022/23:2398 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 1.

Reservation 1 (S, V, MP)

3. God ekonomisk hushållning och tioårsprogram, åtgärdsplan vid betydande budgetavvikelser samt vägledning och stöd

Riksdagen avslår motion

2022/23:2398 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkandena 2–4.

Reservation 2 (S, MP)

4. Balanskravet

Riksdagen avslår motion

2022/23:2395 av Jessica Wetterling m.fl. (V).

Reservation 3 (V, MP)

Stockholm den 19 oktober 2023

På konstitutionsutskottets vägnar

Ida Karkiainen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ida Karkiainen (S), Matheus Enholm (SD), Hans Ekström (S), Ulrik Nilsson (M), Per-Arne Håkansson (S), Amalia Rud Pedersen (S), Susanne Nordström (M), Malin Björk (C), Lars Englund (M), Jan Riise (MP), Lars Johnsson (M), Peter Hedberg (S), Victoria Tiblom (SD), Carl Nordblom (M), Magnus Berntsson (KD), Martin Melin (L) och Samuel Gonzalez Westling (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2022/23:119 Effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner. I propositionen föreslår regeringen ändringar i kommunallagen (2017:705), lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning samt lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser. Ärendets beredning fram till dess att regeringen beslutade om propositionen framgår av propositionens avsnitt Ärendet och dess beredning.

I betänkandet behandlas även två följdmotioner som väckts med anledning av propositionen.

En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Konstitutionsutskottet beslutade den 14 september 2023 att ge finansutskottet tillfälle att yttra sig över propositionen och följdmotionerna i de delar som berör finansutskottets beredningsområde. Finansutskottets yttrande finns i bilaga 3.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att de resultatutjämningsreserver som regleras i kommunallagen ska ersättas med resultatreserver. Införandet av resultatreserver innebär att kommuner och regioner ges större möjligheter att planera sitt sparande i syfte att nå en god ekonomisk hushållning. Det föreslås även att budgeten ska innehålla en redogörelse för ekonomin i de kommunala koncernföretagen och att revisionsberättelserna ska hållas tillgängliga för allmänheten på kommunens eller regionens webbplats. Det föreslås också att kravet på att besluta om särskilda riktlinjer för pensionsmedelsförvaltningen ska tas bort.

Regeringens förslag syftar till att främja en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner.

Det föreslås slutligen att en felaktig hänvisning i en bestämmelse i 7 kap. kommunallagen ska rättas.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

Utskottets överväganden

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i kommunallagen, lagen om kommunal bokföring och redovisning samt lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser. De resultatutjämningsreserver som regleras i kommunallagen ersätts med resultatreserver för att ge kommuner och regioner större möjligheter att planera sitt sparande. Bestämmelser införs om att budgeten ska innehålla en redogörelse för ekonomin i de kommunala koncernföretagen och att revisionsberättelserna ska hållas tillgängliga för allmänheten på kommunens eller regionens webbplats. Kravet på att besluta om särskilda riktlinjer för pensionsmedelsförvaltningen tas bort och en felaktig hänvisning i kommunallagen rättas.

Jämför det särskilda yttrandet (C).

Bakgrund

Kommuner och regioner ska enligt 11 kap. 1 § kommunallagen ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Regeringen har i propositionen God ekonomisk hushållning i kommuner och landsting (prop. 2003/04:105 s. 10–12) anfört att en god ekonomisk hushållning med en ekonomi i balans är en viktig förutsättning för att kommuner och regioner ska kunna utföra sin verksamhet på ett effektivt sätt. I propositionen Kommunala resultatutjämningsreserver (prop. 2011/12:172 s. 31) anförde regeringen att en god ekonomisk hushållning innefattar att på olika sätt skapa goda förutsättningar för att i ett mer långsiktigt perspektiv klara den kommunala verksamheten och ekonomin, även om det uppstår olika typer av störningar, t.ex. i form av försämrade skatteintäkter.

Propositionen

Resultatreserv

Regeringen föreslår att möjligheten för kommuner och regioner att reservera medel i en resultatutjämningsreserv, som regleras i 11 kap. 14 § kommunallagen, ska ersättas av en möjlighet att reservera medel i en resultatreserv. Regeringen konstaterar att den befintliga ordningen med en resultatutjämningsreserv som syftar till att jämna ut intäkter över konjunkturcykler har fått ett begränsat genomslag. Alla kommuner och regioner använder sig inte av möjligheten och det förekommer att medel från reserverna används i

andra syften. Den föreslagna möjligheten att i stället reservera medel i en resultatreserv innebär att kommuner och regioner på förhand kan planera och öka sitt sparande för att reservera medel till t.ex. kommande större utgifter. Resultatreserven ska få användas för att uppnå en god ekonomisk hushållning.

Regeringen föreslår att reservering av medel i en resultatreserv ska få göras under samma förutsättningar som hittills gällt för reservering till en resultatutjämningsreserv. Detta innebär att reservering av medel i en resultatreserv ska få göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av den del av årets resultat eller årets resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger 1 eller 2 procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning. Procentsatsen ska bero på om det egna kapitalet, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser, är positivt eller negativt. För att undvika att stora resultatreserver i kommunsektorn som helhet medför makroekonomiska risker anser regeringen att det bör införas en begränsning av hur mycket medel som får reserveras i resultatreserven. Regeringen föreslår därför att ett tak sätts till 5 procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning.

Regeringen föreslår också att de riktlinjer för en god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutar om enligt 11 kap. 1 § kommunallagen även ska omfatta hanteringen av resultatreserven. Det bör framgå av riktlinjerna när medel ska reserveras i reserven, hur de reserverade medlen får användas och villkoren för användningen. Om medel från en resultatreserv har använts ska det av förvaltningsberättelsen framgå till vad och varför medlen har använts.

Regeringen föreslår vidare att resultatreserven ska redovisas i balansräkningen som regleras i 6 kap. 2 § lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning, förkortad LKBR. Skälet till detta är att det tydligare ska framgå att resultatreserven är en del av det egna kapitalet. Hur mycket som reserverats till eller använts av resultatutjämningsreserven ska enligt förslaget framgå av balanskravsutredningen som regleras i 11 kap. 10 § LKBR.

Beslut om användning av medel från en resultatreserv innefattar politiska bedömningar av vad som är en lämplig hantering av den kommunens eller regionens ekonomi. Regeringen föreslår därför, i enlighet med vad som framhållits i tidigare lagstiftningsärenden, att beslut av detta slag endast ska bli föremål för en begränsad laglighetsprövning (se prop. 1996/97:52 s. 39 och 2003/04:105 s. 22). Detta innebär att beslut om att använda medel från en resultatreserv bör kunna prövas endast utifrån prövningsgrunderna i 13 kap. 8 § första stycket 1 och 2 kommunallagen, dvs. om beslutet har kommit till på lagligt sätt och om beslutet rör något som inte är en angelägenhet för kommunen eller regionen.

En redogörelse för de kommunala koncernföretagens ekonomi i budgeten

Regeringen föreslår därutöver att budgeten ska innehålla en redogörelse för ekonomin under budgetåret i de kommunala koncernföretagen. Skälet till förslaget är att kraven på struktur och innehåll i budgeten i dagsläget skiljer sig från den uppföljning som krävs i årsredovisningen. En viktig skillnad är att en kommuns eller en regions budget enligt kommunallagen inte behöver innehålla en sammanställning av ekonomin för andra juridiska personer än kommunen eller regionen, medan det i LKBR finns krav på att upprätta sammanställda räkenskaper i årsredovisningen. Regeringen anser att det är viktigt att tydliggöra de kommunala koncernföretagens betydelse för ekonomin vid beslut om budget och planering av ekonomin. För att åstadkomma den harmonisering som är syftet med förslaget bör kravet på en redogörelse avse de företag som är kommunala koncernföretag enligt i 2 kap. 5 § LKBR.

I 11 kap. 12 § LKBR hänvisas det till en bestämmelse i 11 kap. 8 § samma lag som reglerar att förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om målen och riktlinjerna för en god ekonomisk hushållning enligt 11 kap. 6 § kommunallagen har uppnåtts och följts. Regeringen föreslår att denna hänvisning tas bort, eftersom det i kommunallagen inte uppställs några krav på att det ska finnas några mål och riktlinjer för den kommunala koncernen.

Insyn i revisionsberättelserna

Regeringen föreslår vidare att revisionsberättelserna ska hållas tillgängliga för allmänheten på kommunens eller regionens webbplats fr.o.m. tillkännagivandet av det sammanträde med fullmäktige då berättelsen ska behandlas. Både styrelsens förslag till budget och årsredovisningen ska enligt 8 kap. 14 och 15 §§ kommunallagen hållas tillgängliga för allmänheten på kommunens eller regionens webbplats. Någon motsvarande bestämmelse om insyn i revisionsberättelserna och krav på publicering finns dock inte. Revisionsberättelserna är ett viktigt underlag vid fullmäktiges ansvarsprövning eftersom de innehåller en granskning av centrala delar i årsredovisningen, exempelvis måluppfyllelse och räkenskaper. Publiceringen av revisionsberättelsen kommer även att omfatta de sakkunniga biträdenas rapporter som enligt 12 kap. 12 § kommunallagen bifogas revisionsberättelsen.

Riktlinjer för förvaltning av pensionsmedel

Regeringen föreslår också att skyldigheten för fullmäktige att besluta om riktlinjer för förvaltningen av medel avsatta för pensionsförpliktelser ska tas bort. Skälet till förslaget är att kravet om särskilda riktlinjer på det området har lett till att medel för pensionsförpliktelser i kommuner och regioner i större utsträckning förvaltas skilt från ekonomin i övrigt. Mot bakgrund av regionernas stora och ökande pensionskulder anser regeringen att en särskild avsättning och förvaltning av pensionsmedel varken är nödvändig eller

önskvärd. Ett borttagande av kravet på särskilda riktlinjer för pensionsmedelsförvaltningen skulle förtydliga att det är fråga om en medelsförvaltning som ska hanteras samlat inom ramen för ekonomistyrningen. Enligt förslaget ska samma krav och riktlinjer som för all medelsförvaltning gälla, dvs. att medlen ska förvaltas så att de ger en god avkastning och med en betryggande säkerhet, och att fullmäktige ska besluta om riktlinjer för medelsförvaltningen (11 kap. 2 och 3 §§ kommunallagen).

Ett upphävande av bestämmelsen medför behov av en följdändring i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

Rättelse i bestämmelsen om jäv för personalföreträdare

I 7 kap. 17 § kommunallagen finns bestämmelser om jäv för personalföreträdare. I paragrafens andra stycke finns en hänvisning till 6 kap. 28 § 5 samma lag. Den 1 juli 2022 ändrades 6 kap. 28 § (SFS 2022:638) på så sätt att det som tidigare utgjorde paragrafens femte punkt i stället blev fjärde punkten. Någon följdändring gjordes dock inte i 7 kap. 17 §. Regeringen föreslår därför en ändring i 7 kap. 17 § kommunallagen så att den i stället hänvisar till 6 kap. 28 § 4.

Ikraftträdande

Regeringen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2024.

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet ställer sig bakom propositionen och anser att konstitutionsutskottet bör tillstyrka den.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom de överväganden som redovisas i propositionen och anser därför, likt finansutskottet, att riksdagen bör anta regeringens lagförslag.

Garantimodell

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en statlig garanti för kommuners och regioners intäkter.

Jämför reservation 1 (S, V, MP).

Motionen

I kommittémotion 2022/23:2398 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt måste återkomma till riksdagen i fråga om en statlig garanti för kommuners och regioners intäkter som är tänkt att skydda intäkterna vid djupare konjunkturnedgångar. Motionärerna noterar att regeringen i propositionen gör gällande att detta förslag utreds vidare inom Regeringskansliet, men menar samtidigt att det med anledning av den ansträngda ekonomin i många kommuner och regioner är olyckligt att denna del av utredningens förslag inte finns med i propositionen.

Utredningen om en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner

I Utredningen om en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioners slutbetänkande En god kommunal hushållning (SOU 2021:75) föreslås att ett regelstyrt system införs som innebär att staten garanterar en lägsta nivå för skatteunderlagsutvecklingen i kommuner och regioner vid en djupare lågkonjunktur. Systemet föreslås utformas som en garanti med en uppsättning på förhand specificerade regler som beskriver under vilka förutsättningar staten ger ett garantibidrag till kommuner och regioner samt hur stort belopp garantibidraget uppgår till.

Propositionen

I propositionen anförs att utredningens förslag om en garantimodell bereds vidare inom Regeringskansliet.

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet framhåller att det framgår av utredningen att ett fortsatt utredningsarbete återstår om den närmare utformningen av den föreslagna garantimodellen. Finansutskottet vill inte föregripa den beredning som pågår inom Regeringskansliet och anser därför att motion 2022/23:2398 (S) yrkande 1 bör avstyrkas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar liksom finansutskottet att förslaget om en garantimodell bereds vidare inom Regeringskansliet. Utskottet vill inte föregripa denna beredning och avstyrker därför motionsyrkandet.

God ekonomisk hushållning och tioårsprogram, åtgärdsplan vid betydande budgetavvikelser samt vägledning och stöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ett tioårigt program för god ekonomisk hushållning i kommuner och regioner, krav på åtgärdsplaner vid betydande budgetavvikelser i delårsrapporter samt stärkt vägledning och stöd till kommuner och regioner i form av generell rådgivning i frågor som rör ekonomisk styrning.

Jämför reservation 2 (S, MP).

Motionen

I kommittémotion 2022/23:2398 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att överväga att införa en ordning med ett tioårigt program för god ekonomisk hushållning i kommuner och regioner. Motionärerna menar att utredningens förslag i denna del är väl avvägt, eftersom det skulle ge en mer sammanhållen ekonomisk styrning och tydligt koppla samman kommunernas och regionernas ekonomiska planering med det övergripande kravet på god ekonomisk hushållning.

I samma motion yrkande 3 efterfrågas ett tillkännagivande om att överväga att ställa krav på att kommuner och regioner vid betydande budgetavvikelser i delårsrapporter fattar beslut om en åtgärdsplan. Även här anser motionärerna att utredningens förslag är väl avvägt.

I yrkande 4 i samma motion begärs ett tillkännagivande om att stärka vägledning och stöd till kommuner och regioner i form av generell rådgivning i frågor som rör ekonomisk styrning. Enligt motionärerna finns det ett stort behov, inte minst i mindre kommuner, av att få stöd och vägledning i hanteringen av den ekonomiska förvaltningen när det gäller regeltillämpning. Motionärerna noterar att frågan enligt propositionen utreds vidare, men menar att regeringen bör återkomma skyndsamt.

Utredningen om en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner

I Utredningen om en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioners slutbetänkande En god kommunal hushållning (SOU 2021:75) föreslås att

kommuner och regioner ska upprätta ett tioårigt program för god kommunal hushållning. Programmet ska ge en mer sammanhållen ekonomisk styrning med tydlig koppling till det övergripande kravet på god kommunal hushållning. Programmet ska samtidigt vara ledstjärnan för de mål som sätts i budgeten och i treårsplanen för ekonomin.

I utredningen anförs vidare att det finns skäl att införa ett krav på att fullmäktige, i anslutning till behandlingen av delårsrapporten, ska besluta om en åtgärdsplan om betydande budgetavvikelser identifieras. Åtgärdsplanen bör syfta till att säkerställa att åtgärder kan verkställas så fort som möjligt, t.ex. för att verksamheter inte ska fortsätta att gå med underskott.

I utredningen föreslås också att en statlig myndighet ges i uppdrag att lämna vägledning och stöd till kommuner och regioner i frågor som rör ekonomisk styrning och förvaltning. Myndigheten föreslås även ges i uppdrag att löpande följa den ekonomiska utvecklingen och tillämpningen av bestämmelserna om den ekonomiska förvaltningen för kommuner och regioner.

Propositionen

I propositionen anförs att förslaget om att en statlig myndighet ska ges i uppdrag att följa sektorns ekonomi och lämna vägledning och stöd till kommuner och regioner bereds vidare inom Regeringskansliet. Regeringen avser inte att gå vidare med förslaget om tioåriga program för god kommunal hushållning eller förslaget om krav på åtgärdsplaner vid betydande budgetavvikelser. Som skäl för att inte införa förslaget om tioåriga program anförs att det inte framkommit några skäl för en mer omfattande reform av ekonomistyrningen och att förslaget skulle medföra en ökad detaljstyrning av den kommunala ekonomin.

Finansutskottets yttrande

När det gäller frågan om att införa en ordning med ett tioårigt program för god ekonomisk hushållning i kommuner och regioner anser finansutskottet att motion 2022/23:2398 (S) yrkande 2 bör avstyrkas av de skäl som anförs i propositionen.

Vidare ser finansutskottet inte att det har framkommit några skäl att göra en annan bedömning än regeringen när det gäller att inte gå vidare med förslaget om en åtgärdsplan vid betydande budgetavvikelser. Finansutskottet anser därför att motion 2022/23:2398 (S) yrkande 3 bör avstyrkas.

När det gäller förslaget om stärkt vägledning och stöd till kommuner och regioner i form av generell rådgivning i frågor som rör ekonomisk styrning framhåller finansutskottet att utredningen konstaterar att det finns flera myndigheter som följer utvecklingen av kommunsektorns ekonomi. Utredningen förordar att någon av dessa myndigheter ges uppdraget, men anser samtidigt att det krävs ytterligare överväganden för att avgöra vilken myndighet som är bäst lämpad. Finansutskottet vill inte föregripa den

pågående beredningen inom Regeringskansliet och anser därför att motion 2022/23:2398 (S) yrkande 4 bör avstyrkas.

Utskottets ställningstagande

När det gäller frågan om ett tioårsprogram anser utskottet, liksom regeringen och finansutskottet, att de nuvarande reglerna om den ekonomiska förvaltningen i huvudsak fungerar väl. Mot bakgrund av att det inte framkommit några skäl för en mer omfattande reform av ekonomistyrningen och att förslaget skulle medföra en ökad detaljstyrning avstyrker utskottet motion 2022/23:2398 (S) yrkande 2.

Inte heller när det gäller förslaget om åtgärdsplan vid betydande budgetavvikelser ser utskottet skäl att göra en annan bedömning än regeringen och finansutskottet. Motion 2022/23:2398 (S) yrkande 3 avstyrks.

När det gäller förslaget om att en statlig myndighet ska få i uppdrag att ge vägledning och stöd till kommuner och regioner i form av generell rådgivning i frågor som rör ekonomisk styrning och förvaltning noterar utskottet liksom finansutskottet att frågan bereds vidare inom Regeringskansliet. Utskottet vill inte föregripa denna beredning och avstyrker därför motion 2022/23:2398 (S) yrkande 4.

Balanskravet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att balanskravet för kommuner och regioner bör gälla över en konjunkturcykel.

Jämför reservation 3 (V, MP).

Motionen

I kommittémotion 2022/23:2395 av Jessica Wetterling m.fl. (V) föreslås ett tillkännagivande om att balanskravet för kommuner och regioner bör gälla över en konjunkturcykel. Motionärerna välkomnar förslaget i propositionen om att införa resultatreserver, men anser inte att det i grunden kommer till rätta med balanskravets inlåsnings effekter och dess procykliska karaktär. Det mest naturliga vore enligt motionärerna att balanskravet, liksom saldomålet för den offentliga sektorn, gällde över en konjunkturcykel. En sådan ändring av balanskravet skulle vara en mer ändamålsenlig reformering av balanskravet i syfte att få bort inlåsnings effekterna och förbättra kommunernas och regionernas planeringsförutsättningar.

Gällande rätt

Av 11 kap. 5 § kommunallagen framgår att kommuner och regioner varje år ska upprätta en budget för nästa kalenderår (budgetår) och att budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Detta s.k. balanskrav gäller all kommunal verksamhet som bedrivs i förvaltningsform. Däremot omfattas inte andra juridiska personer, t.ex. hel- och delägda kommunala bolag.

Balanskravet syftar till att förhindra en fortlöpande urgröpning av kommunsektorns ekonomi och att skapa garantier för att varje generation själv bär kostnaderna för den service som den beslutar om och konsumerar. Syftet med kravet är enligt förarbetena att de löpande intäkterna ska täcka de löpande kostnaderna. I normala fall innebär det att skillnaden mellan samtliga intäkter och kostnader eller med andra ord förändringen av eget kapital (det som kallas årets resultat i resultaträkningen) måste vara positivt. Detta innebär också att den löpande verksamheten inte till någon del behöver finansieras med lån.

Enligt 11 kap. 5 § tredje stycket kommunallagen får undantag från balanskravet göras dels i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv tas i anspråk enligt 11 kap. 14 §, dels om det finns synnerliga skäl.

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att det saknas skäl att förändra regleringen av balanskravet. I propositionen anförs att det finns behov av att under vissa villkor medge en flexibilitet i tillämpningen av balanskravet och att regelverkets inlåsnings effekt inte bör förstärkas. En ändamålsenlig flexibilitet kan enligt regeringen åstadkommas genom att tidigare års positiva resultat kan reserveras i en resultatreserv. Regeringen föreslår därför att kommuner och regioner ska få möjlighet att spara delar av ett positivt resultat i en resultatreserv i syfte att uppnå en god ekonomisk hushållning.

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet anser att införandet av resultatreserver ger kommuner och regioner större möjligheter att planera sitt sparande i syfte att nå en god ekonomisk hushållning. Därmed blir balanskravet mer flexibelt. Finansutskottet ser mot denna bakgrund inte skäl till något tillkännagivande och anser att motion 2022/23:2395 (V) därmed bör avstyrkas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att införandet av resultatreserver ger kommuner och regioner större möjligheter att planera sitt sparande i syfte att nå en god ekonomisk hushållning. Mot bakgrund av att balanskravet därmed blir mer flexibelt ser utskottet, liksom finansutskottet, inte skäl till något tillkännagivande. Motionsyrkandet avstyrks.

Reservationer

1. **Garantimodell, punkt 2 (S, V, MP)**

av Ida Karkiainen (S), Hans Ekström (S), Per-Arne Håkansson (S), Amalia Rud Pedersen (S), Jan Riise (MP), Peter Hedberg (S) och Samuel Gonzalez Westling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2398 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att utredningens förslag om en sorts inkomstgaranti för kommuner och regioner skulle förbättra deras möjligheter till långsiktig planering. I dag blir det i stället ofta en fråga om extra statsbidrag som kan skjutas till i konjunktursvackor. Det skulle vara ett sätt att upprätthålla kvaliteten i viktiga delar av samhällets åtaganden, som skola, sjukvård och äldreomsorg, även i tillfälligt svåra ekonomiska tider.

Regeringen gör i propositionen gällande att detta förslag utreds vidare i Regeringskansliet. Samtidigt är många kommuners och regioners ekonomi redan nu kraftigt ansträngd. Det är därför olyckligt att denna del av utredningens förslag inte finns med i propositionen. Vi anser därför att regeringen skyndsamt måste återkomma till riksdagen i frågan.

2. **God ekonomisk hushållning och tioårsprogram, åtgärdsplan vid betydande budgetavvikelser samt vägledning och stöd, punkt 3 (S, MP)**

av Ida Karkiainen (S), Hans Ekström (S), Per-Arne Håkansson (S), Amalia Rud Pedersen (S), Jan Riise (MP) och Peter Hedberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2398 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkandena 2–4.

Ställningstagande

Utredningens förslag om ett tioårigt program för god kommunal hushållning är enligt vår uppfattning väl avvägt. Regeringen bör därför överväga att införa en ordning med ett tioårigt program för god ekonomisk hushållning i kommuner och regioner.

Också utredningens förslag om att delårsrapporten ska förenklas och tidigareläggas för att öka förutsättningarna att snabbt kunna vidta åtgärder vid eventuella avvikelser från den beslutade budgeten ter sig väl avvägt. Regeringen bör därför överväga att ställa krav enligt utredningens förslag.

Vidare vill vi framhålla att det finns ett stort behov, inte minst i mindre kommuner, att få stöd och vägledning i hanteringen av den ekonomiska förvaltningen när det kommer till regeltillämpning. Utredningen föreslår att en statlig myndighet ska ges i uppdrag att följa sektorns ekonomi och lämna vägledning och stöd till kommuner och regioner. Förslaget skulle vara ett bra sätt att öka kvaliteten i arbetet, samtidigt som det skulle ge en bättre översiktssbild av hur regeltillämpningen ser ut runt om i landet. Regeringen bör därför skyndsamt återkomma till riksdagen i frågan.

3. Balanskravet, punkt 4 (V, MP)

av Jan Riise (MP) och Samuel Gonzalez Westling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2395 av Jessica Wetterling m.fl. (V).

Ställningstagande

Regleringen av balanskravet innebär en inlåsnings effekt, eftersom underskott som huvudregel alltid måste återställas, medan överskott inte kan användas för annat än att förstärka det egna kapitalet. Balanskravets ettåriga karaktär innebär en risk att kommuner och regioner bidrar till att förstärka konjunktursvängningar, genom att genomföra besparingar i sin verksamhet vid en konjunkturedgång och/eller att bygga ut den för mycket i en högkonjunktur, när skatteintäkterna är goda.

Propositionens förslag att resultatutjämningsreserverna ska ersättas med resultatreserver är välkommet eftersom det går i rätt riktning. Förslaget kommer dock i grunden inte till rätta med balanskravets inlåsnings effekter och

dess procykliska karaktär. Det mest naturliga vore att balanskravet, likt saldomålet för den offentliga sektorn, gällde över en konjunkturcykel. En sådan ändring av balanskravet skulle vara en mer ändamålsenlig reformering av balanskravet i syfte att få bort inlåsnings effekterna och förbättra kommunernas och regionernas planeringsförutsättningar.

Särskilt yttrande

Regeringens lagförslag, punkt 1 (C)

Malin Björk (C) anför:

Jag är av uppfattningen att propositionen medför nödvändiga och viktiga steg mot ett regelverk som ger kommuner större möjlighet att föra en ansvarsfull och genomtänkt ekonomisk politik. Frågan är hur mycket längre propositionen ska gå i behandlingen av vissa av utredningens förslag. Generellt är jag av uppfattningen att ändringar i denna typ av grundläggande regelverk borde basera sig på breda majoriteter för att skapa långsiktighet och att det är olyckligt att en bredare enighet kring hur flera av utredningens förslag ska behandlas inte kunnat uppnås inför framläggandet av denna proposition.

I linje med flera remissinstanser ser jag att det finns ett ytterligare behov för kommuner att planera för det oplanerbara och att hantera oförutsedda utgifter. Detta behov framträder särskilt tydligt i år då ett antal vanligtvis förutsägbara offentliga utgifter ökat kraftigt som en följd av den höga inflationen och de index och ersättningar som justerats därefter. Jag anser i linje med propositionen att balanskravet i kommunsektorn utgör en viktig riktlinje för att säkra en långsiktigt ansvarsfull ekonomisk politik, och att problemen kring att avsätta medel för oförutsedda utgifter bör hanteras inom ramen för resultatreserven och avsättningar till den.

För att det ska fungera väl är jag av uppfattningen att regeringen bör öppna för kommuners möjlighet att sätta av än mer pengar till resultatreserven. Vidare bör regeringen i den fortsatta beredningen av en garantimodell ta hänsyn till att ekonomiskt välskötta kommuner ska ha möjlighet att göra avsättningar till resultatreserven. Slutligen är det viktigt att vara tydlig med det som framgår i propositionen: ”Resultatreserven bör även kunna användas vid oförutsedda utgiftsökningar eller inkomstbortfall, så länge det bidrar till att uppnå god ekonomisk hushållning” (prop. 2022/23:119 s. 21). En intention bakom övergången till en resultatreserv är att ge kommuner större flexibilitet i sin ekonomiska planering och hur de uppnår god ekonomisk hushållning; det är viktigt att hålla i den flexibiliteten.

Det finns också anledning att i det fortsatta arbetet med regelverket, utöver utredningens förslag, överväga hur detta kan underlätta för, och uppmuntra, kommunerna att med ännu större förutsägbarhet och långsiktighet hantera latent pensionsåtaganden och investeringsåtaganden, vars finansiella konsekvenser har visat sig kunna förändras snabbt.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2022/23:119 Effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i kommunallagen (2017:725).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

Följdmotionerna

2022/23:2395 av Jessica Wetterling m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att balanskravet för kommuner och regioner bör gälla över en konjunkturcykel och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2398 av Ida Karkiainen m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en garantimodell för kommunala intäkter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa en ordning med ett tioårigt program för god ekonomisk hushållning i kommuner och regioner och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ställa krav på att kommuner och regioner vid betydande budgetavvikelse i delårsrapporter fattar beslut om en åtgärdsplan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka vägledning och stöd till kommuner och regioner i form av generell rådgivning i frågor som rör ekonomisk styrning och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i kommunallagen
(2017:725)

Härigenom föreskrivs i fråga om kommunallagen (2017:725)

dels att 11 kap. 4 § ska upphöra att gälla,

dels att 7 kap. 17 §, 11 kap. 1, 5 och 14 §§, 13 kap. 8 § och rubriken närmast före 11 kap. 14 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 8 kap. 16 a § och 11 kap. 6 a §, och närmast före 8 kap. 16 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

17 §

I fråga om jäv för personalföreträdare i nämnden ska bestämmelserna i 6 kap. 28–32 §§ tillämpas.

Personalföreträdaren ska dock inte anses jävig enligt 6 kap. 28 § 5 enbart på grund av att han eller hon 1. är förtroendeman eller funktionär hos en arbetstagarorganisation som har intressen att bevaka i ärendet, eller

2. har företrätt organisationen som förtroendeman eller funktionär i en sådan förhandling i ärendet som har ägt rum enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.

8 kap.***Insyn i revisionsberättelserna***

16 a §

Revisionsberättelserna ska hållas tillgängliga för allmänheten på kommunens eller regionens webbplats från och med tillkännagivandet av det sammanträde med fullmäktige då revisionsberättelserna ska behandlas.

11 kap.1 §¹

Kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juri-

Kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juri-

¹ Senaste lydelse 2019:835.

diska personer som avses i 10 kap. 2–6 §§. Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller regionen. Om kommunen eller regionen har en sådan *resultatutjämningsreserv* som avses i 14 §, ska riktlinjerna även omfatta hanteringen av den.

diska personer som avses i 10 kap. 2–6 §§. Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller regionen. Om kommunen eller regionen har en sådan *resultatreserv* som avses i 14 §, ska riktlinjerna även omfatta hanteringen av den.

5 §²

Kommuner och regioner ska varje år upprätta en budget för nästa kalenderår (budgetår).

Budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna.

Undantag från andra stycket får göras

1. i den utsträckning som medel från en *resultatutjämningsreserv* tas i anspråk enligt 14 §, eller
2. om det finns synnerliga skäl.

1. i den utsträckning som medel från en *resultatreserv* tas i anspråk enligt 14 §, eller

6 a §

Budgeten ska innehålla en redogörelse för ekonomin under budgetåret i de kommunala koncernföretagen. Med kommunala koncernföretag avses detsamma som i 2 kap. 5 § lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning.

Resultatutjämningsreserver

Resultatreserver

14 §³

Kommuner och regioner får till en *resultatutjämningsreserv* reservera medel som får användas för att *utjämna intäkter över en konjunkturcykel*.

Reservering får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar enligt 11 kap. 10 § lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning, som överstiger

1. en procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och *kommunalekonomisk utjämning*, eller

2. två procent av summan av skatteintäkter samt generella stats-

Kommuner och regioner får i en *resultatreserv* reservera medel som får användas för att *en god ekonomisk hushållning ska uppnås*.

1. en procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, eller

2. två procent av summan av skatteintäkter samt generella stats-

² Senaste lydelse 2019:835.

³ Senaste lydelse 2019:835.

bidrag och *kommunalekonomisk* utjämning, om kommunen eller regionen har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser.

bidrag och utjämning, om kommunen eller regionen har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser.

En reservering får göras om resultatreserven efter reserveringen uppgår till ett belopp som motsvarar högst fem procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning.

13 kap.

8 §⁴

Ett överklagat beslut ska upphävas, om

1. det inte har kommit till på lagligt sätt,
2. beslutet rör något som inte är en angelägenhet för kommunen eller regionen,
3. det organ som har fattat beslutet inte har haft rätt att göra det, eller
4. beslutet annars strider mot lag eller annan författning.

Första stycket 3 och 4 gäller inte beslut enligt 11 kap. 5 § andra och tredje styckena samt 12 och 13 §§ och beslut om att använda medel från en *resultatutjämningsreserv* enligt 14 §.

Första stycket 3 och 4 gäller inte beslut enligt 11 kap. 5 § andra och tredje styckena samt 12 och 13 §§ och beslut om att använda medel från en *resultatreserv* enligt 14 §.

Domstolen får inte ersätta det överklagade beslutet med något annat beslut.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2. Lagen tillämpas första gången för räkenskapsåret 2024.

3. En kommun eller en region som vid ikraftträdandet har en sådan resultatutjämningsreserv som avses i 11 kap. 14 § i den äldre lydelsen får ha kvar resultatutjämningsreserven till utgången av 2033, då kvarvarande medel upplöses i eget kapital. Riktlinjerna för god ekonomisk hushållning enligt 11 kap. 1 § ska omfatta även hanteringen av resultatutjämningsreserven. I fråga om användning av medel från en resultatutjämningsreserv gäller fortfarande 11 kap. 14 § första stycket och 13 kap. 8 § i den äldre lydelsen.

4. Undantag från 11 kap. 5 § andra stycket får göras även i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv tas i anspråk enligt 11 kap. 14 § första stycket i den äldre lydelsen.

⁴ Senaste lydelse 2019:835.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 2 § och 11 kap. 10 och 12 §§ lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

2 §

Balansräkningen ska ställas upp i följande form.

TILLGÅNGAR

A. Anläggningstillgångar

- I. Immateriella anläggningstillgångar
- II. Materiella anläggningstillgångar
  1. Mark, byggnader och tekniska anläggningar
  2. Maskiner och inventarier
  3. Övriga materiella anläggningstillgångar
- III. Finansiella anläggningstillgångar

B. Bidrag till infrastruktur

C. Omsättningstillgångar

- I. Förråd m.m.
- II. Fordringar
- III. Kortfristiga placeringar
- IV. Kassa och bank

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

A. Eget kapital

I. Årets resultat II. Resultatutjämningsreserv III. Övrigt eget kapital	I. <i>Eget kapital vid årets början <u>varav resultatreserv</u></i> II. <i>Årets resultat</i> III. <i>Eget kapital vid årets slut <u>varav resultatreserv</u></i>

B. Avsättningar

- I. Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser
- II. Andra avsättningar

C. Skulder

- I. Långfristiga skulder
- II. Kortfristiga skulder

PANTER OCH ANSVARFÖRBINDELSER

1. Panter och därmed jämförliga säkerheter
2. Ansvarsförbindelser
  - a) Pensionsförpliktelser som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna
  - b) Övriga ansvarsförbindelser

11 kap.

10 §

Förvaltningsberättelsen ska innehålla upplysningar om dels årets resultat efter balanskravsjusteringar, dels detta resultat med justering för förändring av *resultatutjämningsreserven* (balanskravsresultat).

Förvaltningsberättelsen ska innehålla upplysningar om dels årets resultat efter balanskravsjusteringar, dels detta resultat med justering för förändring av *resultatreserven* (balanskravsresultat).

Balanskravsjusteringar görs genom att följande uppgifter inte beaktas vid beräkningen av årets resultat:

1. realisationsvinster som inte står i överensstämmelse med god ekonomisk hushållning,
2. realisationsförluster till följd av försäljning som står i överensstämmelse med god ekonomisk hushållning,
3. orealiserade vinster och förluster i värdepapper, och
4. återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper.

Om medel från en resultatreserv har använts ska det i förvaltningsberättelsen framgå till vad och varför medlen har använts.

12 §⁵

Om kommunen eller regionen ingår i en kommunal koncern, ska förvaltningsberättelsen innehålla upplysningar om koncernen enligt 1–5 och 7–9 §§.

Om kommunen eller regionen ingår i en kommunal koncern, ska förvaltningsberättelsen innehålla upplysningar om koncernen enligt 1–5, 7 och 9 §§.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.
  2. Lagen tillämpas första gången för räkenskapsåret 2024.
  3. Om en kommun eller en region har en sådan resultatutjämningsreserv som avses i 11 kap. 14 § kommunallagen (2017:725) i dess lydelse före den 1 januari 2024, ska balansräkningen ställas upp enligt 6 kap. 2 § med följande tillägg under EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER: A. Eget kapital, I. Eget kapital vid årets början, varav resultatutjämningsreserv och III. Eget kapital vid årets slut, varav resultatutjämningsreserv.
  4. Vid användning av medel från en sådan resultatutjämningsreserv som avses i 11 kap. 14 § kommunallagen i dess lydelse före den 1 januari 2024

⁵ Senaste lydelse 2019:986.

ska upplysningarna i förvaltningsberättelsen enligt 11 kap. 10 § även innehålla årets resultat med justering för förändring av resultatutjämningsreserven.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser

Härigenom föreskrivs att 21 § lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 §⁶

Bestämmelserna i 8 kap. 14 § samt 11 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena, 6, 15 och 22 §§ kommunallagen (2017:725) ska tillämpas på motsvarande sätt i fråga om ekonomisk förvaltning i ett samordningsförbund. Det som där föreskrivs om kommun eller region ska gälla för ett samordningsförbund och det som föreskrivs för fullmäktige och styrelse ska gälla för förbundsstyrelsen.

Bestämmelserna i 8 kap. 14 § samt 11 kap. 1–3 §§, 5 § första och andra styckena, 6, 15 och 22 §§ kommunallagen (2017:725) ska tillämpas på motsvarande sätt i fråga om ekonomisk förvaltning i ett samordningsförbund. Det som där föreskrivs om kommun eller region ska gälla för ett samordningsförbund och det som föreskrivs för fullmäktige och styrelse ska gälla för förbundsstyrelsen.

Ett samordningsförbund får inte ingå borgen. Förbundet får inte heller sätta sig i skuld i annat fall än när det gäller sedvanliga krediter för verksamheten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

⁶ Senaste lydelse 2019:914.

BILAGA 3

Finansutskottets yttrande 2023/24:FiU1y

Effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 14 september 2023 att ge finansutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2022/23:119 Effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner och de två följdmotionerna (S, V).

Finansutskottet föreslår att konstitutionsutskottet tillstyrker propositionen och avstyrker motionerna. I yttrandet finns tre avvikande meningar (S, V, MP) och ett särskilt yttrande (C).

Utskottets överväganden

Ärendet

I proposition 2022/23:119 Effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner föreslås att de resultatutjämningsreserver som regleras i kommunallagen (2017:725) ska ersättas med resultatreserver. Införandet av resultatreserver innebär att kommuner och regioner ges större möjligheter att planera sitt sparande i syfte att nå en god ekonomisk hushållning. Det föreslås även att budgeten ska innehålla en redogörelse för ekonomin i de kommunala koncernföretagen och att revisionsberättelserna ska hållas tillgängliga för allmänheten på kommunens eller regionens webbplats. Det föreslås också att kravet på att besluta om särskilda riktlinjer för pensionsmedelsförvaltningen ska tas bort. Vidare bedömer regeringen att redovisningen av pensionsförpliktelser även fortsättningsvis ska göras enligt den nuvarande s.k. blandmodellen.

Regeringens förslag syftar till att främja en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner.

Det har väckts två följdmotioner (S och V). Motionärerna har inte några invändningar mot det som föreslås i propositionen utan föreslår tillkännagivanden om fem olika frågor, som redovisas i det följande.

Propositionen behandlar vissa av förslagen i utredningsbetänkandet En god kommunal hushållning (SOU 2021:75). I propositionen anförs att förslaget i utredningen om en garantimodell samt förslaget om att en statlig myndighet ska ges i uppdrag att följa sektorns ekonomi och lämna vägledning och stöd till kommuner och regioner bereds vidare inom Regeringskansliet. Regeringen avser inte att gå vidare med övriga förslag i betänkandet (s. 11).

God ekonomisk hushållning och tioårsprogram

Utredningen

Utredningen En god kommunal hushållning (SOU 2021:75) föreslår att begreppet god kommunal hushållning ska ersätta god ekonomisk hushållning.

Utredningen föreslår vidare att fullmäktige varje mandatperiod ska anta ett program för god kommunal hushållning som omfattar minst tio år. Programmet ska enligt förslaget innehålla mål och riktlinjer för hur kravet på en god kommunal hushållning kan nås, och minst innehålla mål för årets resultat, soliditet, självfinansieringsgrad av investeringar och låneskuld samt riktlinjer för tillåten risk vid placeringar och upplåning. Det föreslås också att programmet ska innehålla en beskrivning av de konsekvenser för verksamheten som följer av programmets obligatoriska mål.

Propositionen

Regeringen anser, liksom utredningen, att de nuvarande reglerna om den ekonomiska förvaltningen i huvudsak fungerar väl och har en god förankring i kommuner och regioner. Den gällande regleringen av en god ekonomisk hushållning motsvarar i allt väsentligt utredningens förslag om en god kommunal hushållning, med den skillnaden att utredningen vill se en utökad detaljstyrning jämfört med dagens regelverk. Enligt förarbeten till kommunallagen ska ekonomistyrningen i kommuner och regioner kunna anpassas efter lokala förhållanden, men med utgångspunkt i nationella mål (se t.ex. prop. 2003/04:105 s. 11 och bet. 2007/08:FiU3 s. 23). Mot bakgrund av att det inte framkommit några skäl för en mer omfattande reform av ekonomistyrningen anser regeringen att detta synsätt bör behållas. Kravet på god ekonomisk hushållning är väl inarbetat, vilket medför att en förändring riskerar att skapa oklarheter. Regeringen anser att fullmäktige även i fortsättningen bör få besluta om målen för den ekonomiska förvaltningen utifrån den egna kommunens eller regionens förutsättningar. Mot denna bakgrund anser regeringen att det inte finns skäl att ersätta kravet på god ekonomisk hushållning med utredningens förslag på god kommunal hushållning, och den ökade detaljstyrning som detta förslag skulle medföra. Det finns av samma anledning inte skäl att införa ett krav på fullmäktige att varje mandatperiod anta ett tioårigt program för den ekonomiska hushållningen.

Motionen

I följdmotion 2022/23:2398 av Ida Karkiainen m.fl. (S) anförs att utredningens förslag om ett tioårigt program för god kommunal hushållning är väl avvägt. Motionärerna uppmanar regeringen att överväga att införa en ordning med ett tioårigt program för god ekonomisk hushållning i kommuner och regioner (yrkande 2).

Garantimodell

Utredningen

För att förhindra snabba och kraftiga neddragningar i kommuner och regioner vid en djupare konjunkturnedgång föreslår utredningen en statlig garanti för kommuners och regioners intäkter. Det innebär att staten förbinder sig att skjuta till medel som innebär att en viss lägsta nivå för skatteunderlagsutvecklingen i kommuner och regioner uppnås. Garantin bör sättas på en sådan nivå att den bara behöver lösas ut i samband med djupare konjunktursvackor. Systemet kan utformas som en princip där regeringen och riksdagen utfäster sig att skjuta till medel till kommuner och regioner under vissa förutsättningar. Utredningens bedömning är att ett sådant system förbättrar kommunernas planeringsförutsättningar jämfört med dagens ordning, som bygger på diskretionära beslut om extra statsbidrag i samband med konjunktursvackor.

Det har också förutsättningar att bli mer träffsäkert när det gäller storleken på stödet, eftersom regeringen och riksdagen kan invänta mer information om konjunkturförloppet innan beloppet fastställs, jämfört med vad som är fallet i dag.

Utredningen bedömer att det är tekniskt möjligt att hantera lämnandet av garantibidrag i enlighet med reglerna för den statliga budgetprocessen. Det återstår emellertid ett fortsatt utredningsarbete kring den närmare utformningen (SOU 2021:75 s. 281).

Propositionen

I propositionen anförs att förslaget om en garantimodell bereds vidare inom Regeringskansliet.

Motionen

I följdmotion 2022/23:2398 (S) anförs att utredningens förslag om en sorts inkomstgaranti för kommuner och regioner skulle förbättra deras möjligheter till långsiktig planering. I dag blir det i stället ofta en fråga om extra statsbidrag som kan skjutas till i konjunktursvackor. Det skulle vara ett sätt att upprätthålla kvaliteten i viktiga delar av samhällets åtaganden, som skola, sjukvård och äldreomsorg, även i tillfälligt svåra ekonomiska tider.

Regeringen anger propositionen att detta förslag utreds vidare i Regeringskansliet. Samtidigt är många kommuners och regioners ekonomi redan nu kraftigt ansträngd. Det är därför olyckligt att denna del av utredningens förslag inte finns med i propositionen. Motionärerna menar därför att regeringen skyndsamt måste återkomma till riksdagen i frågan (yrkande 1).

Åtgärdsplan vid betydande budgetavvikelser

Utredningen

Utredningen föreslår att delårsrapporten förenklas och tidigareläggs för att öka förutsättningarna att snabbt kunna vidta åtgärder vid eventuella avvikelser från den beslutade budgeten. Senast i juni ska fullmäktige behandla en förenklad delårsrapport som ska omfatta minst tre månader. Delårsrapporten ska fokusera på avvikelse mellan budget och helårsprognos och innehålla en resultaträkning samt jämförelsetal. Om det finns betydande budgetavvikelser ska fullmäktige anta en plan för hur kommunen eller regionen ska hantera dessa och vilka åtgärder som ska vidtas, i syfte att få ekonomin i balans.

Propositionen

Av propositionen framgår att regeringen inte avser att gå vidare med utredningens förslag om åtgärdsplan vid betydande budgetavvikelser (s. 11).

Motionen

I följdmotion 2022/23:2398 (S) anförts att det är avgörande och viktigt att ha kontroll på ekonomin och en budget i balans, och utredningens förslag ter sig enligt motionärerna väl avvägt. I motionen föreslås ett tillkännagivande om att överväga att ställa krav enligt utredningens förslag (yrkande 3).

Vägledning och stöd

Utredningen

Utredningen föreslår att en statlig myndighet får i uppdrag att ge vägledning och stöd till kommuner och regioner i form av generell rådgivning i frågor som rör ekonomisk styrning och förvaltning. Myndigheten föreslås även få i uppdrag att löpande följa den ekonomiska utvecklingen och tillämpningen av bestämmelserna om den ekonomiska förvaltningen för kommuner och regioner. Skälet är att utredningen kunnat konstatera att det finns ett behov av mer vägledning och stöd kopplat till regelverket för den ekonomiska förvaltningen i kommuner och regioner och att detta arbete också behöver understödjas genom en nationell uppföljning som bl.a. ger bättre kunskap om regeltillämpningen i kommuner och regioner. Utredningen lägger inte fram några förslag om sanktioner eller tillsyn.

Det finns flera myndigheter som följer utvecklingen av kommunsektorns ekonomi. Utredningen förordar att någon av dessa myndigheter ges uppdraget, men anser samtidigt att det krävs ytterligare överväganden för att avgöra vilken myndighet som är bäst lämpad (SOU 2021:75 s. 321).

Propositionen

I propositionen anförts att förslaget om att en statlig myndighet ska ges i uppdrag att följa sektorns ekonomi och lämna vägledning och stöd till kommuner och regioner bereds vidare inom Regeringskansliet.

Motionen

I följdmotion 2022/23:2398 (S) anförts att det finns ett stort behov, inte minst i mindre kommuner, att få stöd och vägledning i hanteringen av den ekonomiska förvaltningen när det kommer till regeltillämpning. Utredningens förslag skulle vara ett bra sätt att öka kvaliteten i arbetet, samtidigt som det skulle ge en bättre översiktssbild av hur regeltillämpningen ser ut runt om i landet. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen i frågan (yrkande 4).

Balanskravet

Kommunsektorns balanskrav innebär att kommuner och regioner ska upprätta budgeten för nästa kalenderår så att intäkterna överstiger kostnaderna.

Undantag från detta får göras i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv tas i anspråk eller om det finns synnerliga skäl.

Om underskott uppstår ska det negativa resultatet balanseras med motsvarande överskott under de närmast följande tre åren. Fullmäktige får besluta att en reglering av ett negativt balanskravsresultat inte ska göras om det finns synnerliga skäl.

Utredningen

Utredningen föreslår att balanskravet omformuleras så att budgeten ska upprättas så att balanskravsresultatet är positivt och att möjligheten att åberopa synnerliga skäl för att inte upprätta en budget där intäkterna överstiger kostnaderna eller för att inte behöva reglera ett negativt balanskravsresultat tas bort.

Propositionen

När det gäller balanskravet gör regeringen bedömningen att det inte bör ändras. Ett skäl är att det nuvarande kravet är enkelt att förstå och förhålla sig till.

Ett avskaffande av möjligheten att åberopa synnerliga skäl skulle enligt propositionen innebära en striktare tillämpning av balanskravet. Det bör även fortsättningsvis vara möjligt att åberopa synnerliga skäl för att inte upprätta en budget i balans.

I sammanhanget kan också noteras att propositionen innebär att resultatutjämningsreserven avskaffas. För att utjämna intäkter över en konjunkturcykel har kommuner och regioner enligt 11 kap. 14 § kommunallagen under vissa förutsättningar möjlighet att reservera medel till en resultatutjämningsreserv. Denna möjlighet syftar till att förstärka kommuners och regioners förmåga att själva utjämna intäkter över tid, och därigenom möta konjunkturvariationer, samt att stärka inriktningen mot en långsiktig, god ekonomisk hushållning (prop. 2011/12:172 s. 1 och 22–24). Om en kommun eller en region väljer att ha en resultatutjämningsreserv ska det även framgå av riktlinjerna för god ekonomisk hushållning hur kommunen eller regionen avser att hantera denna. Möjligheten att reservera medel till en resultatutjämningsreserv har endast fått ett begränsat genomslag.

Resultatutjämningsreserven bör enligt propositionen ersättas med en möjlighet att reservera medel i en resultatreserv. En möjlighet att reservera medel i en resultatreserv innebär att kommuner och regioner på förhand kan planera och öka sitt sparande för att reservera medel till t.ex. kommande större utgifter. En ökad flexibilitet bör också kunna stärka incitamenten att generera överskott, och därmed minska förekomsten av tveksamma resultatjusteringar från ett år till ett annat. Regeringen anser därför att kommuner och regioner bör få möjlighet att spara delar av ett positivt resultat i en resultatreserv i syfte att uppnå en god ekonomisk hushållning.

Motionen

I följdmotion 2022/23:2395 av Jessica Wetterling m.fl. (V) anförts att regleringen av balanskravet innebär en inlåsnings effekt, eftersom underskott som huvudregel alltid måste återställas, medan överskott inte kan användas för annat än att förstärka det egna kapitalet. Balanskravets ettåriga karaktär innebär en risk att kommuner och regioner bidrar till att förstärka konjunktursvängningar, genom att genomföra besparingar i sin verksamhet vid en konjunkturedgång och/eller att bygga ut den för mycket i en högkonjunktur, när skatteintäkterna är goda.

Propositionens förslag att resultatutjämningsreserverna ska ersättas med resultatreserver välkomnas i motionen eftersom det går i rätt riktning. Förslaget kommer enligt motionärerna dock i grunden inte till rätta med balanskravets inlåsnings effekter och dess procykliska karaktär. Det mest naturliga vore att balanskravet, likt saldomålet för den offentliga sektorn, gällde över en konjunkturcykel. En sådan ändring av balanskravet skulle enligt motionärerna vara en mer ändamålsenlig reformering av balanskravet i syfte att få bort inlåsnings effekterna och förbättra kommunernas och regionernas planeringsförutsättningar.

I motionen föreslås ett tillkännagivande om att balanskravet för kommuner och regioner bör gälla över en konjunkturcykel.

Tidigare behandling i finansutskottet

Hösten 2012 behandlade finansutskottet proposition 2011/12:172 Kommunala resultatutjämningsreserver och tillstyrkte regeringens förslag om lagändringar för att göra det möjligt för kommuner och landsting att själva kunna utjämna intäkter över tid genom att reservera medel i resultatutjämningsreserver (bet. 2012/13:FiU15). Utskottet behandlade också en motion (V) från allmänna motionstiden hösten 2012 om att kommunernas balanskrav ska gälla över en konjunkturcykel. Utskottet anförde följande (bet. 2012/13:FiU15 s. 10):

Regeringens förslag att införa resultatutjämningsreserver ger kommuner och landsting en möjlighet att utjämna intäkter över tid och därigenom möta konjunkturvariationer. Enligt utskottet förbättras därmed kommunernas och landstingens förutsättningar att bedriva en stabil verksamhet över en konjunkturcykel. Genom att tillåta att reserver byggs upp minskar också risken för att kommuner och landsting kan tvingas till åtgärder som förändrar utgifter eller skatter på ett sätt som förstärker konjunktursvängningar. Utskottet anser därmed att balanskravet blir mer flexibelt och att det skapar bättre förutsättningar för en stabil kommunal verksamhet och därmed en god samhällsekonomisk utveckling. Utskottet avstyrker därmed motionen.

Vänsterpartiets ledamot reserverade sig till förmån för motionen. Kammaren beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2012/13:58).

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet ställer sig bakom propositionen och anser att konstitutionsutskottet bör tillstyrka den. När det gäller motionerna vill utskottet anföra följande.

När det gäller frågan om en garantimodell vill utskottet framhålla att det framgår av utredningen att det återstår ett fortsatt utredningsarbete kring den närmare utformningen. Av propositionen framgår vidare att förslaget om en garantimodell bereds vidare inom Regeringskansliet. Utskottet vill inte föregripa denna beredning. Motion 2022/23:2398 (S) yrkande 1 bör således avstyrkas.

När det gäller frågan om god ekonomisk hushållning och tioårsprogram anser utskottet, i likhet med utredningen och regeringen, att de nuvarande reglerna om den ekonomiska förvaltningen i huvudsak fungerar väl och har en god förankring i kommuner och regioner. Den gällande regleringen av en god ekonomisk hushållning motsvarar i allt väsentligt utredningens förslag om en god kommunal hushållning, med den skillnaden att utredningen vill se en utökad detaljstyrning jämfört med dagens regelverk. Som framgår av propositionen ska, enligt förarbeten till kommunallagen, ekonomistyrningen i kommuner och regioner kunna anpassas efter lokala förhållanden, men med utgångspunkt i nationella mål. Mot bakgrund av att det inte framkommit några skäl för en mer omfattande reform av ekonomistyrningen anser utskottet i likhet med regeringen att detta synsätt bör behållas. Kravet på god ekonomisk hushållning är väl inarbetat, vilket medför att en förändring riskerar att skapa oklarheter. Fullmäktige bör även i fortsättningen få besluta om målen för den ekonomiska förvaltningen utifrån den egna kommunens eller regionens förutsättningar. Mot denna bakgrund finns det inte några skäl att ersätta kravet på god ekonomisk hushållning med utredningens förslag på god kommunal hushållning, och den ökade detaljstyrning som detta förslag skulle medföra. Det finns av samma anledning inte skäl att införa ett krav på fullmäktige att varje mandatperiod anta ett tioårigt program för den ekonomiska hushållningen. Motion 2022/23:2398 (S) yrkande 2 bör således avstyrkas.

I utredningen finns ett förslag om åtgärdsplan vid betydande budgetavvikelser. Av propositionen framgår att regeringen inte avser att gå vidare med utredningens förslag i denna del. Utskottet ser inte att det har framkommit några skäl att göra en annan bedömning än regeringen. Motion 2022/23:2398 (S) yrkande 3 bör således avstyrkas.

I utredningen finns vidare ett förslag om att en statlig myndighet ska få i uppdrag att ge vägledning och stöd till kommuner och regioner i form av generell rådgivning i frågor som rör ekonomisk styrning och förvaltning. Utredningen konstaterar att det finns flera myndigheter som följer utvecklingen av kommunsektorns ekonomi. Utredningen förordar att någon av dessa myndigheter ges uppdraget, men anser samtidigt att det krävs ytterligare överväganden för att avgöra vilken myndighet som är bäst lämpad. I propositionen anføres att frågan bereds vidare inom Regeringskansliet.

Utskottet vill inte föregripa denna beredning. Motion 2022/23:2398 (S) yrkande 4 bör således avstyrkas.

När det gäller motionen om att balanskravet för kommuner och regioner bör gälla över en konjunkturcykel vill utskottet framhålla att det i den aktuella propositionen föreslås att de resultatutjämningsreserver som regleras i kommunallagen ska ersättas med resultatreserver. Genom införandet av resultatreserver ges kommuner och regioner större möjligheter att planera sitt sparande i syfte att nå en god ekonomisk hushållning. Därmed blir balanskravet mer flexibelt. Utskottet ser mot denna bakgrund inte skäl till något tillkännagivande och anser att motion 2022/23:2395 (V) därmed bör avstyrkas.

Stockholm den 28 september 2023

På finansutskottets vägnar

Edward Riedl

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Edward Riedl (M), Dennis Dioukarev (SD), Björn Wiechel (S), Jan Ericson (M), Ingela Nylund Watz (S), Charlotte Quensel (SD), Adnan Dibrani (S), Ida Drougge (M), Ali Esbati (V), Hans Eklind (KD), Martin Ådahl (C), David Perez (SD), Janine Alm Ericson (MP), Cecilia Rönn (L), Mattias Eriksson Falk (SD), Eva Lindh (S) och Joakim Sandell (S).

Avvikande meningar

1. Garantimodell (S, V, MP)

Björn Wiechel (S), Ingela Nylund Watz (S), Adnan Dibrani (S), Ali Esbati (V), Janine Alm Ericson (MP), Eva Lindh (S) och Joakim Sandell (S) anför:

Vi anser att utredningens förslag om en sorts inkomstgaranti för kommuner och regioner skulle förbättra deras möjligheter till långsiktig planering. I dag blir det i stället ofta en fråga om extra statsbidrag som kan skjutas till i konjunktursvackor. Det skulle vara ett sätt att upprätthålla kvaliteten i viktiga delar av samhällets åtaganden, som skola, sjukvård och äldreomsorg, även i tillfälligt svåra ekonomiska tider.

Regeringen gör i propositionen gällande att detta förslag utreds vidare i Regeringskansliet. Samtidigt är många kommuners och regioners ekonomi redan nu kraftigt ansträngd. Det är därför olyckligt att denna del av utredningens förslag inte finns med i propositionen. Vi anser därför att regeringen skyndsamt måste återkomma till riksdagen i frågan. Motion 2022/23:2398 (S) yrkande 1 bör således tillstyrkas.

2. God ekonomisk hushållning och tioårsprogram, åtgärdsplan vid betydande budgetavvikelser samt vägledning och stöd (S, MP)

Björn Wiechel (S), Ingela Nylund Watz (S), Adnan Dibrani (S), Janine Alm Ericson (MP), Eva Lindh (S) och Joakim Sandell (S) anför:

Utredningens förslag om ett tioårigt program för god kommunal hushållning är enligt vår uppfattning väl avvägt. Regeringen bör uppmanas att överväga att införa en ordning med ett tioårigt program för god ekonomisk hushållning i kommuner och regioner. Motion 2022/23:2398 (S) yrkande 2 bör således tillstyrkas.

Också utredningens förslag om att delårsrapporten ska förenklas och tidigareläggas för att öka förutsättningarna att snabbt kunna vidta åtgärder vid eventuella avvikelser från den beslutade budgeten ter sig väl avvägt. Vi ställer oss således bakom motionens yrkande om ett tillkännagivande om att överväga att ställa krav enligt utredningens förslag. Motion 2022/23:2398 (S) yrkande 3 bör således tillstyrkas.

Vidare vill vi framhålla att det finns ett stort behov, inte minst i mindre kommuner, att få stöd och vägledning i hanteringen av den ekonomiska förvaltningen när det kommer till regeltillämpning. Utredningen föreslår att en statlig myndighet ska ges i uppdrag att följa sektorns ekonomi och lämna vägledning och stöd till kommuner och regioner. Förslaget skulle vara ett bra sätt att öka kvaliteten i arbetet, samtidigt som det skulle ge en bättre

översiktsbild av hur regeltillämpningen ser ut runt om i landet. Vi ställer oss således bakom motionens yrkande om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen i frågan. Motion 2022/23:2398 (S) yrkande 4 bör således tillstyrkas.

3. Balanskravet (V, MP)

Ali Esbati (V) och Janine Alm Ericson (MP) anför:

Regleringen av balanskravet innebär en inlåsnings effekt, eftersom underskott som huvudregel alltid måste återställas, medan överskott inte kan användas för annat än att förstärka det egna kapitalet. Balanskravets ettåriga karaktär innebär en risk att kommuner och regioner bidrar till att förstärka konjunktursvängningar, genom att genomföra besparingar i sin verksamhet vid en konjunkturedgång och/eller att bygga ut den för mycket i en högkonjunktur, när skatteintäkterna är goda.

Propositionens förslag att resultatutjämningsreserverna ska ersättas med resultatreserver är välkommet eftersom det går i rätt riktning. Förslaget kommer dock i grunden inte till rätta med balanskravets inlåsnings effekter och dess procykliska karaktär. Det mest naturliga vore att balanskravet, likt saldomålet för den offentliga sektorn, gällde över en konjunkturcykel. En sådan ändring av balanskravet skulle vara en mer ändamålsenlig reformering av balanskravet i syfte att få bort inlåsnings effekterna och förbättra kommunernas och regionernas planeringsförutsättningar.

I enlighet med den aktuella motionen bör konstitutionsutskottet således föreslå ett tillkännagivande om att balanskravet för kommuner och regioner bör gälla över en konjunkturcykel. Motion 2022/23:2395 (V) bör således tillstyrkas.

Särskilt yttrande

Särskilt yttrande (C)

Martin Ådahl (C) anför:

Jag är av uppfattningen att propositionen medför nödvändiga och viktiga steg mot ett regelverk som ger kommuner större möjlighet att föra en ansvarsfull och genomtänkt ekonomisk politik. Frågan är hur mycket längre propositionen ska gå i behandlingen av vissa av utredningens förslag. Generellt är jag av uppfattningen att ändringar i denna typ av grundläggande regelverk borde basera sig på breda majoriteter för att skapa långsiktighet och att det är olyckligt att en bredare enighet kring hur flera av utredningens förslag ska behandlas inte kunnat uppnås inför framläggandet av denna proposition.

I linje med flera remissinstanser ser jag att det finns ett ytterligare behov för kommuner att planera för det oplanerbara och att hantera oförutsedda utgifter. Detta behov framträder särskilt tydligt i år då ett antal vanligtvis förutsägbara offentliga utgifter ökat kraftigt som en följd av den höga inflationen och de index och ersättningar som justerats därefter. Jag anser i linje med propositionen att balanskravet i kommunsektorn utgör en viktig riktlinje för att säkra en långsiktigt ansvarsfull ekonomisk politik, och att problemen kring att avsätta medel för oförutsedda utgifter bör hanteras inom ramen för resultatreserven och avsättningar till den.

För att det ska fungera väl är jag av uppfattningen att regeringen bör öppna för kommuners möjlighet att sätta av än mer pengar till resultatreserven. Vidare bör regeringen i den fortsatta beredningen av en garantimodell ta hänsyn till att ekonomiskt välskötta kommuner ska ha möjlighet att göra avsättningar till resultatreserven. Slutligen är det viktigt att vara tydlig med det som framgår i propositionen: "Resultatreserven bör även kunna användas vid oförutsedda utgiftsökningar eller inkomstbortfall, så länge det bidrar till att uppnå god ekonomisk hushållning" (prop. 2022/23:119 s. 21). En intention bakom övergången till en resultatreserv är att ge kommuner större flexibilitet i sin ekonomiska planering och hur de uppnår god ekonomisk hushållning; det är viktigt att hålla i den flexibiliteten.

Det finns också anledning att i det fortsatta arbetet med regelverket, utöver utredningens förslag, överväga hur detta kan underlätta för, och uppmuntra, kommunerna att med ännu större förutsägbarhet och långsiktighet hantera latent pensionsåtaganden och investeringsåtaganden, vars finansiella konsekvenser har visat sig kunna förändras snabbt.